

Afdeling	: R&E - Algemeen	Raadsvoorstel: DJ-947445
Naam opsteller voorstel	: Joke Jongeling J.Jongeling@weert.nl / 0495-575265	Zaaknummer: 730460
Portefeuillehouder	: drs. G.J.W. (Geert) Gabriëls	Agendapunt: 12

Onderwerp

Bijdrage restauratie Paterskerk

Voorstel

Een bijdrage van € 97.338,-- uit algemene reserve beschikbaar te stellen voor restauratie van de Paterskerk.

Inleiding

De Paterskerk, Biest 43 in Weert, is een rijksbeschermd monument uit 1461 en wordt ook wel de 'wieg van Weert' genoemd. Hier op de Aldenborgh was immers de eerste bestuurszetel van de heren van Horne, later graven van Weert, gevestigd. Voor het restaureren en in stand houden van het monument is stichting Paterskerk de Biest opgericht.

Op 19 april 2019 verzocht deze stichting de gemeente om financiële steun. Enerzijds vragen zij een structurele bijdrage van € 8.000,-- in de kosten van onderhoud en anderzijds verzoeken zij om een eenmalige bijdrage in de kosten voor restauraties die vanaf 2003 zijn uitgevoerd. De structurele bijdrage is ingediend als prioriteit en gehonoreerd met ingang van 2020. Met de stichting is afgesproken dat na het verkrijgen van de structurele bijdrage de aanvraag voor de eenmalige subsidie in behandeling wordt genomen.

Voorliggend voorstel gaat in op de vraag om een eenmalige bijdrage.

Beoogd effect/doel

De instandhouding van een uniek middeleeuws monument van Weert.

Argumenten

1.1 Instandhouding van de Paterskerk draagt in hoge mate bij aan de waarden van Weert op gebied van erfgoed, identiteit, beleving, educatie en toerisme.

De Paterskerk is de dynastieke grafkerk van de graven van Horne en van groot belang voor de geschiedenis en identiteit van Weert. Dit monument werd driemaal bekroond met de Erfgoedprijs van Weert. Het is de enige middeleeuwse kerk die nog door de oorspronkelijke orde, de minderbroeders Franciscanen, wordt gebruikt voor de eredienst. De Paterskerk speelde een hoofdrol in 2018, het Van Hornejaar. De opening van de Open Monumentendag in Weert op 7 september 2018 werd hier gehouden. Tijdens de Open Monumentendag Special, die op 13 en 14 oktober 2018 werd georganiseerd, trok dit monument bezoekers vanuit het hele land. Dat evenement telde in totaal bijna 4.500 bezoekers.

1.2 Restauratie van de kerk is een voortdurende zorg.

Vanaf 2003 zijn restauraties uitgevoerd. Dit betreft het noodzakelijke werk aan het casco, de daken, ramen en gevels. In totaal bedroegen de kosten € 973.382,--. Hiervoor zijn subsidies verleend van rijk en provincie voor in totaal € 509.484,--. De rest is opgebracht uit eigen middelen. Hiervoor zijn allerlei acties gevoerd en evenementen georganiseerd (zie ook hieronder bij 1.3).

Deze eigen middelen zijn nu uitgeput, terwijl er nog werkzaamheden uit het onderhoudsplan BRIM 2014-2019 uitgevoerd moeten worden. Dit betreft vooral schilderwerk, reparaties aan natuursteen en onderhoud van de daken. Hiervoor is wel al subsidie ontvangen. Deze middelen zijn gebruikt voor de restauratie van 2015. Bij het niet uitvoeren van de werkzaamheden van het onderhoudsplan, moet de subsidie worden terugbetaald. Daarnaast is er nog een tekort op de restauratie van 2015. Een overzicht van de kosten is opgenomen in bijgevoegde folder "Houd de Paterskerk onder dak!"

De stichting heeft steeds goed gebruik gemaakt van de subsidieregelingen van rijk en provincie en dacht niet te hoeven aankloppen bij de gemeente, behalve in uiterste nood. Op 15 december 2010 stelde de gemeenteraad een bedrag van € 18.525,-- beschikbaar als bijdrage in de kosten voor bestrijding van houtaantasting in het interieur van de kerk. Dit werk viel buiten de restauraties.

Op 4 juni 2014 verzocht de stichting om een gemeentelijke bijdrage van € 95.000,-. Dit bedrag was nodig voor een sluitende begroting en om te voorkomen dat provinciale subsidie zou vervallen. Deze bijdrage is destijds niet toegekend.

1.3 Inspanningen zijn verricht voor sponsoring.

Naast het gebruik maken van de ter beschikking staande subsidies van rijk en provincie, heeft de stichting aanvullende middelen gegenereerd. Door het organiseren van evenementen, zoals een sterrendiner, concerten en exposities, voorziet de stichting in een eigen bijdrage aan de instandhouding van het monument.

Daarnaast is voor een bedrag van circa € 100.000,- rechtstreeks door sponsoren betaald voor de loopbruggen over de gewelven, ledverlichting van de kerk en diverse aanpassingen aan het interieur zoals het realiseren van toiletten.

1.4 Voor restauraties van rijksmonumenten kan de gemeenteraad een bijdrage van 10% beschikbaar stellen.

Met de besluitvorming rond de subsidie voor de Sint Donatuskapel op 17 april 2019 is tevens paragraaf 4.3.4.4 aan het Monumentenbeleidsplan toegevoegd. Deze paragraaf voorziet erin dat de gemeenteraad een subsidie van 10% kan toekennen voor grotere restauratie van rijksmonumenten. Dit percentage wordt al sinds 2003 toegepast.

De stichting heeft al die jaren geen beroep gedaan op gemeentelijke middelen voor restauratie, maar ziet nu geen andere mogelijkheid.

Met het toekennen van een bijdrage van 10% wordt de ongelijkheid ten opzichte van andere grote restauraties opgeheven. Dit betreft de St. Martinuskerk (2003 € 156.741,--), het Birgittinessenklooster (2006 € 151.228,--), de St. Josephkerk (2008 € 14.649,--) en de St. Donatuskapel (2019 € 22.254,--).

De subsidie voor de Paterskerk dient te worden ingezet voor het wegwerken van achterstanden uit het onderhoudsplan 2014-2019 en het bekostigen van een plan voor de komende periode inclusief verwarming, zie de kanttekening over duurzaamheid hieronder. Als voorwaarde dient hieraan te worden verbonden dat het rijksmonument opengesteld wordt voor publiek bijvoorbeeld tijdens de Open Monumentendag als dit aansluit bij het thema.

Kanttekeningen en risico's

Risico voor behoud

Bij het niet verkrijgen van deze subsidie is het structurele onderhoud aan dit monument niet gewaarborgd. Dit leidt tot verval en uiteindelijk verlies van unieke cultuurhistorische en geschiedkundige waarden.

Volgens het stichtingsbestuur leidt dit tevens tot een structureel probleem qua beheer en onderhoud, waardoor hun functioneren ernstig bemoeilijkt wordt. De uiterste consequentie is dan de taken neer te leggen en een nieuwe eigenaar te vinden.

Kanttekening duurzaamheid

De energiekosten van het monument zijn tot nu toe via stichting Land van Horne gelopen. Hieronder vallen de kosten voor verwarming van ca € 22.000,-- per jaar. Dit gold als tegenprestatie voor het gebruik van de kapel door het zorgcentrum. Medio mei 2020 vertrekt het bestuurscentrum van Land van Horne uit Biest 43. Loskoppeling van de verwarming wordt nu voorzien. Gezocht wordt naar een eigen duurzame energieoplossing. Hiervoor dient een energieonderzoek ad € 3.565,-- te worden uitgevoerd waarna een offerte voor (vloer)verwarming kan worden aangevraagd.

Precedentwerking

Gezien de unieke waarden van de dynastieke grafkerk voor Weert en de hoogte van de kosten van reeds uitgevoerde restauraties waarvoor destijds geen gemeentelijke subsidie is aangevraagd, is er geen precedentwerking. De raad blijft altijd het besluitvormende orgaan.

Financiële gevolgen

De bijdrage voor de Paterskerk ad € 97.338,-- wordt ten laste gebracht van de algemene reserve.

Uitvoering/evaluatie

Op de planvorming en uitvoering van restauraties wordt toezicht gehouden door de gemeente, respectievelijk door de beleidsadviseur monumenten en de afdeling VTH.

Communicatie/participatie

De aanvrager in kennis stellen van uw besluit.

Advies raadscommissie

De gezamenlijke commissie S&I, R&E en M&B acht het voorstel rijp voor behandeling in de raad als hamerstuk.

Bijlagen

- Aanvraag van stichting Paterskerk de Biest van 19 april 2019.
- Aanvullende gegevens en folder van 2 maart 2020.

Bijbehorend ontwerpraadsbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Burgemeester en wethouders van Weert,

secretaris,	de loco-burgemeester,
M.J.M. Meertens	G.J.W. Gabriëls

Nummer raadsvoorstel: DJ-947445

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Weert,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 maart 2020,

besluit:

Een bijdrage van € 97.338,-- beschikbaar te stellen voor restauratie van de Paterskerk.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 29 april 2020.

De griffier,	De waarnemend voorzitter,
M.H.R.M. Wolfs-Corten	P.J.M. Sijben